ÇSGB

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sağlık Gözetimi

Dr. Bülent ŞİMŞEK

İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetleri

- **Çalışanların Sağlık Gözetimi**; çalışanların sağlığını korumak ve geliştirmek amacı ile çalışanlara verilecek her türlü sağlık hizmetini kapsar, İşyeri hekimi ve diğer sağlık personeli tarafından yürütülür

- **Çalışma ortamının gözetimi** “sağlık ve güvenlik tehlikelerine karsı yürütülecek her türlü önleyici ve düzeltici faaliyeti kapsar” çoğunlukla iş güvenliği uzmanı tarafından yürütülür.

ÇSGB
T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

Sağlık Muayenelerinin Amaçları

- Meslek hastalıkları ve iş kazalarını önleme
- İşle ilgili hastalıkları önleme
- Çalışma ortamındaki sağlık risklerinin diğer çalışanlara yayılımını önleme
- Sağlığı geliştirme

Sağlık Muayeneleri Neyi Gösterir?

- Meslek hastalıklarını yansıtma
- İşle ilgili sağlık etkilerini izleme
- İşe uyumu değerlendirme
- Çalışma ortamını geliştirmek için ölçümleri değerlendirme
- Genel hastalıkları yansıtma
- Sağlık eğitimi

ÇSGB
T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

- . 18 Aralık 2014 PERŞEMBE
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:

- **İŞYERİ HEKİMİ VE DİĞER SAĞLIK PERSONELİNİN GÖREV, YETKİ,SORUMLULUK VE EĞİTİMLERİ HAKKINDA YÖNETMELİKTE**
  - **DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK**

MADDE 4 –.

"3) Çalışanın kişisel özellikleri, işyerinin tehlike sınıfı ve işin niteliği öncelikli olarak göz önünde bulundurularak uluslararası standartlar ile işyerinde yapılan risk değerlendirmesi sonuçları doğrultusunda ; az tehlikeli sınıftaki işlerde en geç beş yılda bir, tehlikeli sınıftaki işlerde en geç üç yılda bir, çok tehlikeli sınıftaki işlerde en geç yılda bir, özel politika gerektiren grupta yer alanlardan çocuk, genç ve gebe çalışanlar için en geç altı ayda bir defa olmak üzere periyodik muayene tekrarlanır. Ancak işyeri hekiminin gerek görmesi halinde bu süreler kısaltılır."

MADDE 6 – Aynı Yönetmeliğin 12 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde ve üçüncü fıkrada yer alan "1500" ibareleri "1000", dördüncü fıkrada yer alan "1000" ibareleri "750" olarak değiştirilmiş ve aynı maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"(1) İşyeri hekimleri, bu Yönetmelikte belirtilen görevlerini yerine getirmek için aşağıda belirtilen sürelerde görev yaparlar:

a) **Az tehlikeli** sınıfta yer alanlarda, çalışan başına **ayda en az 5 dakika.**

b) **Tehlikeli** sınıfta yer alanlarda, çalışan başına ayda **en az 10 dakika**.

c) **Çok tehlikeli** sınıfta yer alanlarda, çalışan başına ayda en az **15 dakika."**

"(6) Kamu kurum ve kuruluşlarında çalışan ve yöneticilik görevi bulunmayan tabipler ile aile hekimleri hariç diğer işyerlerinde çalışan işyeri hekimleri tam gün çalıştığı işyeri dışında fazla çalışma yapamaz."

- **İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu (6331)**

- **Sağlık gözetimi**

MADDE 15 – (1) İşveren;

b) Aşağıdaki hallerde çalışanların sağlık muayenelerinin yapılmasını sağlamak zorundadır:

1) İşe girişlerinde.

2) İş değişikliğinde.

3) İş kazası, meslek hastalığı veya sağlık nedeniyle tekrarlanan işten uzaklaşmalarından sonra işe dönüşlerinde talep

etmeleri hâlinde.

4) İşin devamı süresince, çalışanın ve işin niteliği ile işyerinin tehlike sınıfına göre Bakanlıkça belirlenen düzenli aralıklarla.

(2) Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde çalışacaklar, yapacakları işe uygun olduklarını belirten sağlık

raporu olmadan işe başlatılamaz. (1)

(3) **(Değişik birinci cümle: 10/9/2014-6552/17 md.)**

Bu Kanun kapsamında alınması gereken sağlık raporları işyeri

hekiminden alınır. 10'dan az çalışanı bulunan ve az tehlikeli işyerleri için ise kamu hizmet sunucuları veya aile

hekimlerinden de alınabilir. Raporlara itirazlar Sağlık Bakanlığı tarafından belirlenen hakem hastanelere yapılır, verilen

kararlar kesindir.

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu (6331)

İş Kazası ve Meslek Hastalıklarının Kayıt ve Bildirimi (Madde 14)

İşveren, sağlık hizmeti sunucuları veya işyeri hekimi tarafından kendisine bildirilen meslek hastalıklarını, öğrendiği tarihten itibaren **üç iş günü içinde,**

İşyeri hekimi veya sağlık hizmeti sunucuları; meslek hastalığı **ön tanısı** koydukları vakaları, Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından **yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularına sevk** eder.

Sağlık hizmeti sunucuları kendilerine intikal eden iş kazalarını, yetkilendirilen sağlık hizmet sunucuları ise meslek hastalığı tanısı koydukları vakaları en geç **on gün** içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirir.

Sağlık Gözetimi

SAĞLIK MUAYENELERİ

- **İŞE GİRİŞ MUAYENELERİ**
- **KONTROL MUAYENELERİ**
  - Erken kontrol
  - Aralıklı kontrol
  - Özelliği olan çalışanlar
  - İşe Dönüş
  - İş değişikliği
- **EK VE TAMAMLAYICI MUAYENELER**
- **SPESİFİK LABORATUVAR TESTLERİ**

I. Birincil Koruma

- Birincil korumanın amacı, hastalıkların risk ve nedensel etmenlerini kontrol ederek hastalık başlamadan önce önlemektir.
- **Tıbbi Önlemler**

- ✓ İşe giriş muayeneleri
- ✓ Uygun işe yerleştirme
- ✓ Bağışıklama
- ✓ Sağlık Eğitimi
- ✓ Genel Hijyen Koşullarının Sağlanması
- ✓ Yeterli ve Dengeli Beslenmenin Sağlanması

II. İkincil Koruma

Tıbbi Önlemler

- ✓ Kontrol Muayeneleri
  - ❑ Erken kontrol muayeneleri (Işyeri ortam ölçüm sonuçlarının izin verilen değerleri geçmesi,…)
  - ❑ Periyodik kontrol muayeneleri
  - ❑ Özelliği olan çalışanların muayeneleri

III. Üçüncül Koruma

- Üçüncül korumanın amacı, önceden oluşan hastalığın ilerlemesinin ve komplikasyonlarının azaltılmasıdır.

- ✓ Hastalığın oluşturduğu engellerin azaltılması,
- ✓ Yaşam kalitesinin arttırılması
- ✓ Rehabilitasyon hizmetleri
  - - Tıbbi rehabilitasyon
  - - Mesleki rehabilitasyon

Meslek Hastalığı Yasal Tanımı

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nda Meslek Hastalığı;

Mesleki risklere maruziyet sonucu ortaya çıkan hastalığı

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu -MADDE 14

Meslek hastalığı,

Sigortalının çalıştığı veya yaptığı işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal özürlülük halleridir.

Çalışma Gücü Ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği

Meslek Hastalıkları Listesi

A Grubu: **Kimyasal** maddelerle olan hastalıklar

B Grubu: Mesleki **deri** hastalıkları

C Grubu: **Pnömokonyozla**r ve diğer mesleki **solunum sistemi** hastalıkları

D Grubu: Mesleki **bulaşıcı** hastalıklar

E Grubu: **Fizik etkenlerle** olan meslek hastalıkları

MESLEK HASTALIKLARI TANISI
I. Öykü ve Fizik Muayene

1. **Öykü alma**

   Ayrıntılı meslek öyküsü,

   son yaptığı iş (çalıştığı bölüm kullandığı ve çalıştığı ortamdaki maddeler, iş dışı uğraşları, alışkanlıkları),önceden yaptığı işler

   Hastanın eski ve yeni bütün çalıştığı işlerin öğrenilmesi uzun bir dönemden sonra ortaya çıkan hastalıklar için önemlidir.

MESLEK HASTALIKLARI TANISI
I. Öykü ve Fizik Muayene

1. Öykü alma

- Belirtilerin zamanla ilişkisi,
  - ✓ Hastalığın belirtileri işyerinde artıyor ve işyerinden çıkınca azalıyorsa bu hastalık belirtilerinin işyerindeki bir faktöre bağlı olduğunu düşündürür.
  - ✓ Örneğin Pazartesi sabahları işe başladıktan birkaç saat sonra göğüste sıkışma hissi şeklindeki nefes darlığı bisinozis için oldukça tipiktir.
  - ✓ Allerjik rahatsızlıklarda ve irritan maddelere bağlı olan belirtilerde de zaman ilişkisi oldukça tipiktir.

MESLEK HASTALIKLARI TANISI
II. Laboratuar İncelemeleri

- Radyoloji
  - X-ray, ultrasound, Bilgisayarlı Tomografi (CT), …
- Biyokimya: Asetil Kolin esteraz (organik fosforlu insektisitler- asetil kolin esteraz enzimini inhibe etmesi)…
- Tam Kan Sayımı
- İdrar Tetkikleri
- Toksikoloji
  - ✓ Etyolojik ajanın kendisi: Kanda kurşun,…
  - ✓ Etyolojik ajanın metaboliti: (Benzen-phenol, trikloretilen-triklor asetik asit) İdrarda Fenol, İdrarda hippürik asit, …

MESLEK HASTALIKLARI TANISI
III. İşyeri ortam ölçümleri

- **“Hastalığın nedeni olan faktör işyerinde var mı?**
- **İşyerindeki düzeyi izin verilen sınırların üzerinde mi?”**

- Gürültü düzeyi, dB
- Sıcaklık, hava akım hızı, nem düzeyi, ...
- Ortamda kurşun düzeyi (mg/m^3)
- Ortamda civa düzeyi (mg/m^3)
- Tozun türü ve yoğunluğu (mg/m^3)
- İyonizan radyasyon düzeyi; Bq., rad, ...

İş kazaları ve meslek hastalıklarının kayıtları daha etkin ve güncel hale getirilecek.

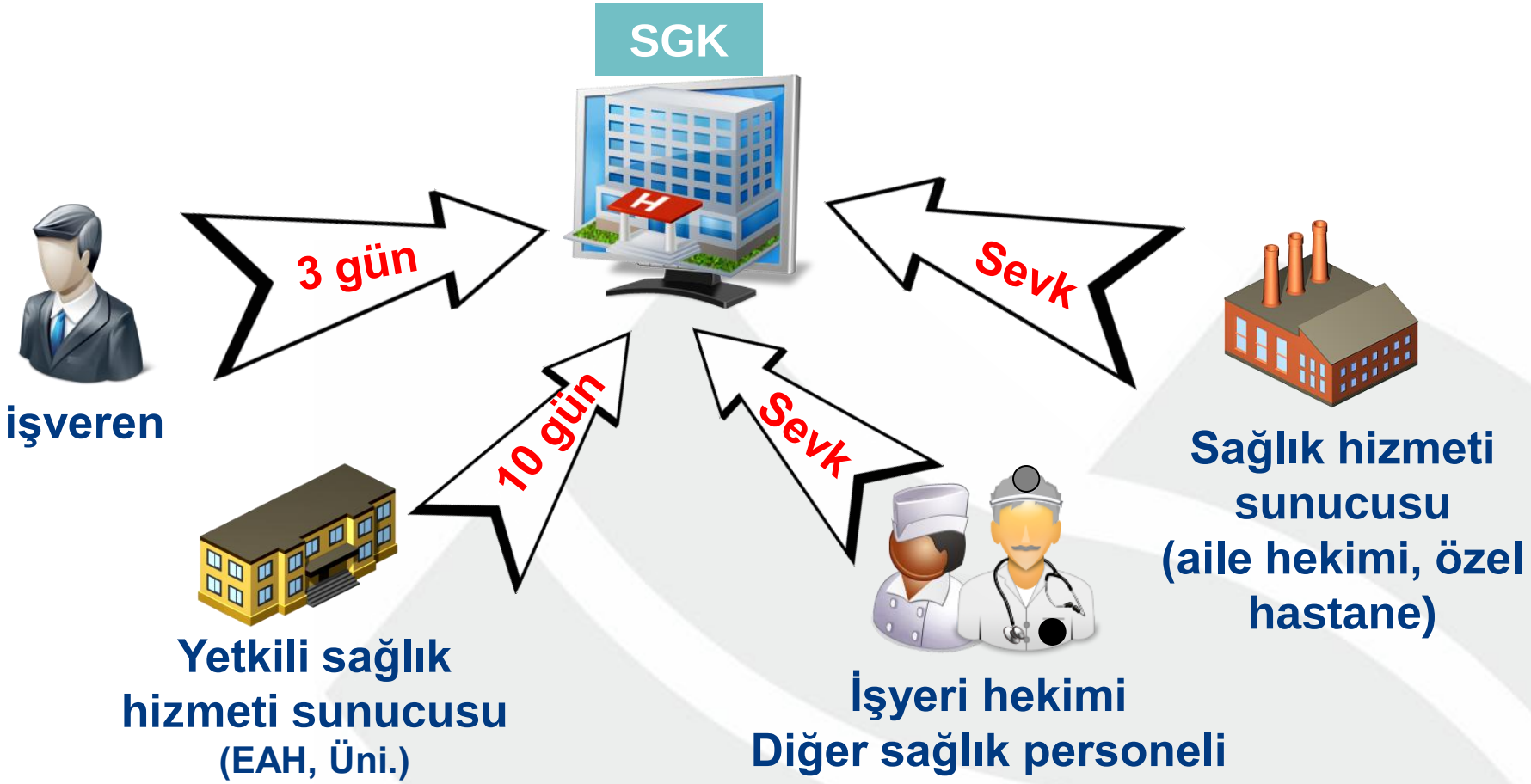

HUKUKEN MESLEK HASTALIĞI / MALULİYET TESPİTİ

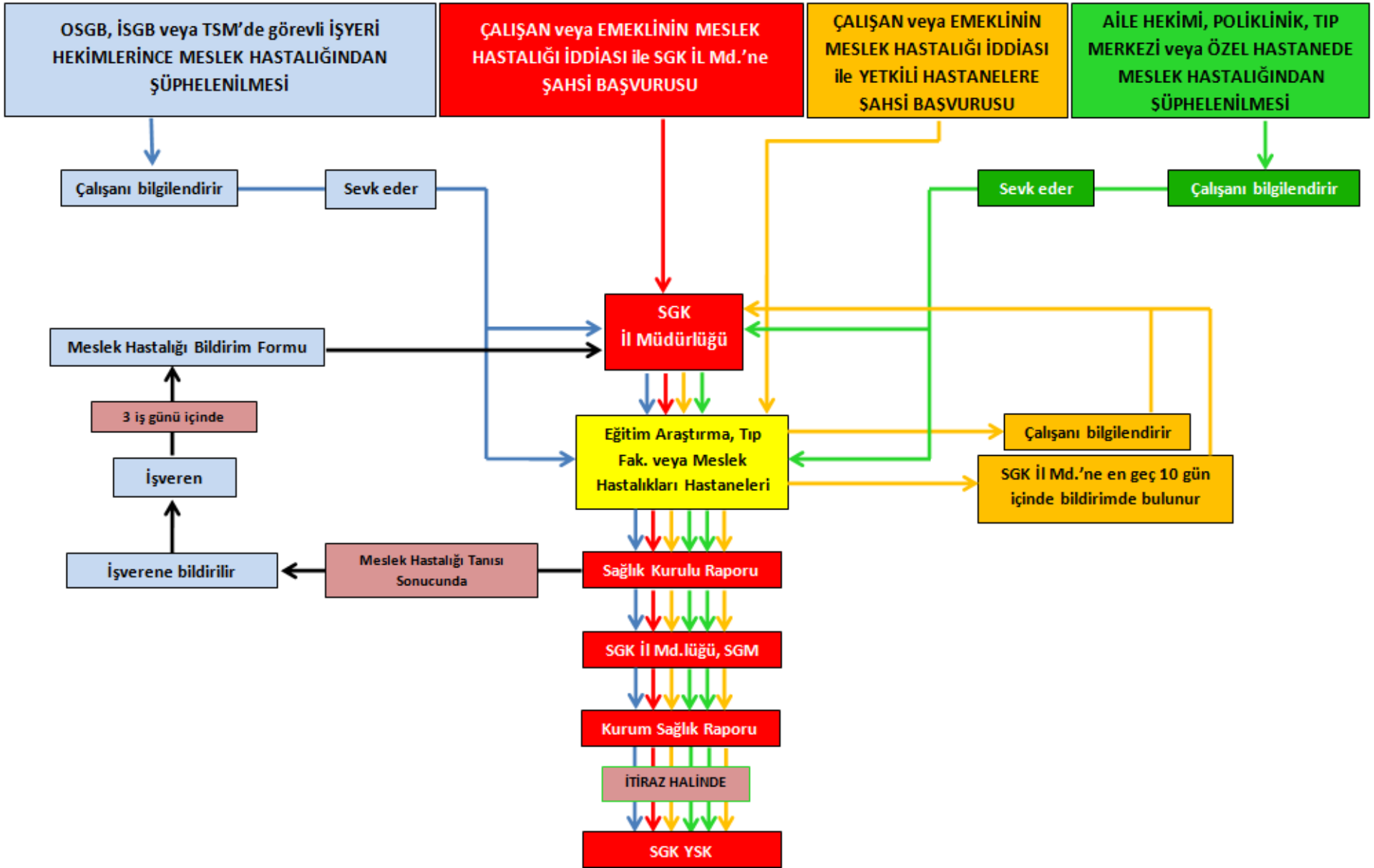

Meslek Hastalığı Şüphesi Süreci

Meslek Hastalığı Tanı Süreci

Maruziyet Süresi (Pnömokonyoz için 3 yıl)

Yükümlülük Süresi (Pnömokonyoz için 10 yıl)

Çalışan

İşyeri Hekimi

Sağlık Kuruluşları

SGK İl Müdürlüğü
SGK Merkezleri

Yetkili Sağlık Kurumları
(Meslek Hastalıkları Hastanesi, Eğitim ve Araştırma Hastaneleri, Devlet Üniversite Hastaneleri)
(10 gün içinde bildirim)

İşe giriş raporu
Tıbbi Belgeler
Periyodik Muayene Raporları

Mesai Listesi, (İşyerinden)

Çalışma Şartları, Denetim Raporları

Sağlık Kurulu Raporu

Meslek Hastalığı sayılabilimesi için;
Sigortalı olacak
Hastalık, Meslek Hastaıkları Listesi'nde yer alacak.
Hekim raporu ile tespit edilecek.

Pnömokonyoz için;
PA Akciğer radyografileri
Varsa HRCT ve diğer tıbbi belgeler
Toz düzeyini gösterir "Ortam Analiz raporları"
Pnömokonyozun değerlendirmeleri ILO standartları dikkate alınarak yapılır.

SGK
Kurum Sağlık Kurulu
(Hekim, Diş Hekimi)

İş kazası ve meslek hastalığı bildirim formu

İşveren meslek hastalığını öğrendiği tarihten itibaren ***3 iş günü içerisinde bildirim*** (geç bildirim veya bildirim yapılmazsa SGK tarafından yapılan masraflar ve geçici iş göremezlik ödenekleri rücu edilir)

Karara itirazlar

Meslek Hastalığı Kararı

SGK
Meslek Hastalığı Arşivi (süre sınırlaması olmadan saklanır)

SGK sağladığı Haklar
Geçici İş Göremezlik Ödeneği
Sürekli İş Göremezlik Geliri
Ölüm halinde cenaze ödeneği ve Hak sahiplerine gelir bağlanması
Kız çocukarına evlenme ödeneği

SGK
Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu
İtirazların incelenmesi, karara bağlanması

Listede olmayan hastalığın meslek hastalığı sayılması
Pnömokonyoz için 3 yıllık sürenin indirilmesi,
Yükümlülük süresi aşılmış olması halinde,

ÇSGB
T.C. ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI

SGK İstatistikleri – Yıllara Göre Meslek Hastalığı Sayısı

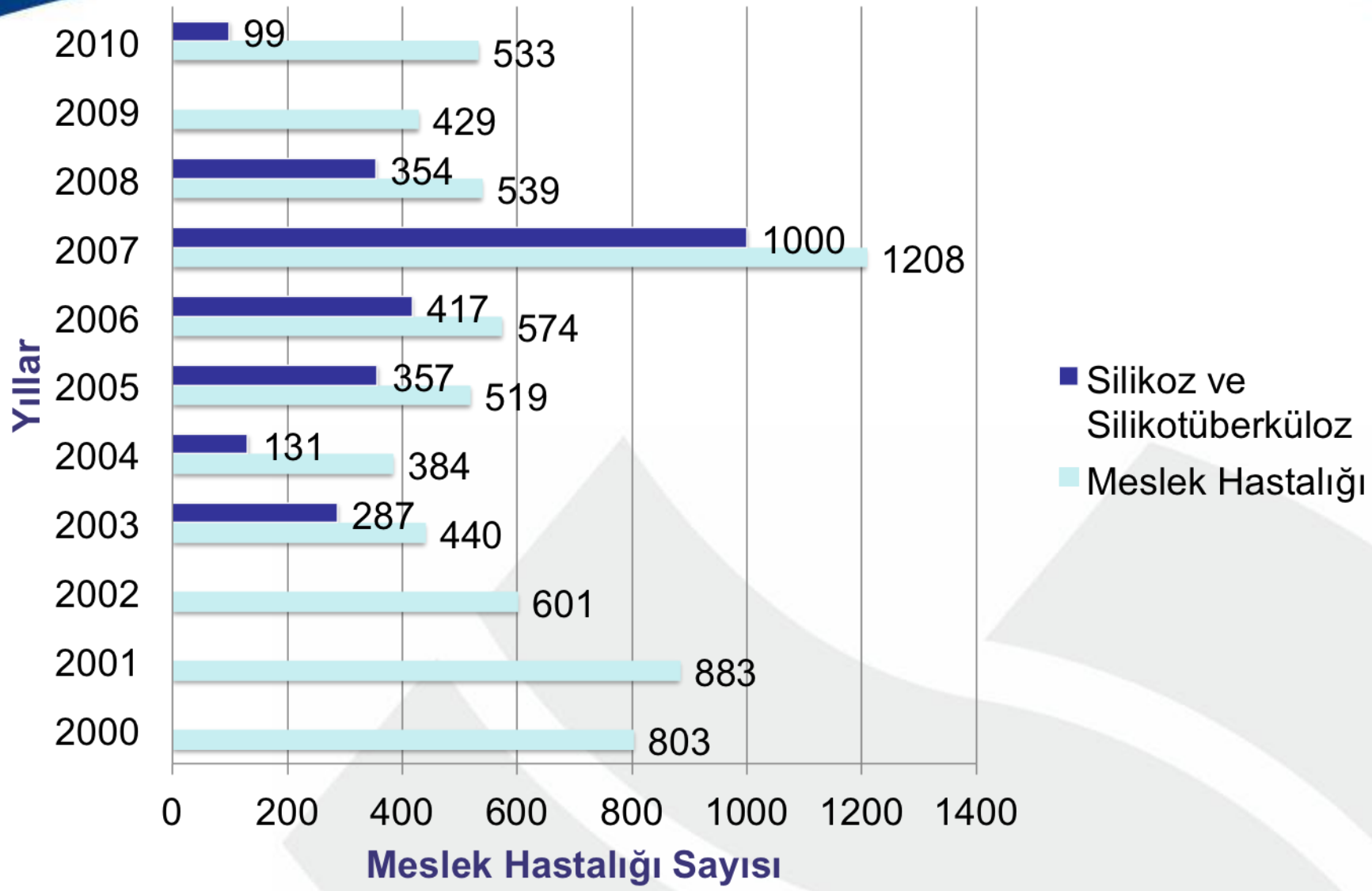

- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:

BİYOLOJİK ETKENLERE MARUZİYET RİSKLERİNİN ÖNLENMESİ HAKKINDA YÖNETMELİK

Bakanlığa bildirim

MADDE 15 – (1) İşverenler, aşağıdaki biyolojik etkenlerin ilk kez kullanımında çalışma ve iş kurumu il müdürlüğüne ön bildirimde bulunur:

a) Grup 2 biyolojik etkenler.

b) Grup 3 biyolojik etkenler.

c) Grup 4 biyolojik etkenler.

(**Sağlık gözetimi**

MADDE 16 – (1) Biyolojik etkenlerle yapılan çalışmalarda işveren çalışanların, çalışmalara başlamadan önce ve işin devamı süresince düzenli aralıklarla sağlık gözetimine tabi tutulmalarını sağlar.

(3) Maruz kaldıkları veya kalmış olabilecekleri biyolojik etkene karşı henüz bağışıklığı olmayan çalışanlar için gerektiğinde, Sağlık Bakanlığının işyerinin bulunduğu ildeki yetkili birimleri ile işbirliği içinde uygun aşılar yapılır. İşverenler, aşı bulundurduklarında Ek-VII'de belirtilen hususları dikkate alır.

(9) Çalışanların sağlık gözetimi ile ilgili hususlar Ek-IV'te verilmiştir.

(10) Biyolojik etkenlere mesleki maruziyet sonucu meydana gelen her hastalık veya ölüm vakaları Bakanlığa bildirilir.

- **EKRANLI ARAÇLARLA ÇALIŞMALARDA SAĞLIK VE GÜVENLİK ÖNLEMLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK**

Gözlerin korunması

MADDE 9 – (1) İşyerinde, ekranlı araçlarla çalışmaya başlamadan önce ve ekranlı araçlarla çalışmadan kaynaklanabilecek görme zorlukları yaşandığında çalışanların göz muayeneleri yapılır.

b) Yapılan risk değerlendirmesi sonuçlarına göre işyeri hekimince belirlenecek düzenli aralıklarla,

göz muayeneleri yapılır.

- **ÇALIŞANLARIN GÜRÜLTÜ İLE İLGİLİ RİSKLERDEN KORUNMALARINA DAİR YÖNETMELİK**

Maruziyet eylem değerleri ve maruziyet sınır değerleri

MADDE 5 – (1) Bu Yönetmeliğin uygulanması bakımından, maruziyet eylem değerleri ve maruziyet sınır değerleri aşağıda verilmiştir:

a) En düşük maruziyet eylem değerleri: ($L_{EX,\ 8saat}$) = 80 dB(A)

b) En yüksek maruziyet eylem değerleri: ($L_{EX,\ 8saat}$) = 85 dB(A)

c) Maruziyet sınır değerleri: ($L_{EX,\ 8saat}$) = 87 dB(A)

Sağlık gözetimi

MADDE 13 –

a) İşveren;

1) Kanunun 15 inci maddesine göre gereken durumlarda,

2) İşyerinde gerçekleştirilen risk değerlendirmesi sonuçlarına göre gerekli görüldüğü hallerde,

3) İşyeri hekimince belirlenecek düzenli aralıklarla,

çalışanların sağlık gözetimine tabi tutulmalarını sağlar.

b) 5 inci maddede belirtilen en yüksek maruziyet eylem değerlerini aşan gürültüye maruz kalan çalışanlar için, işitme testleri işverence yaptırılır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığından:

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ HİZMETLERİ YÖNETMELİĞİ

(29.12.2012 tarihli ve 28512 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

İşyeri Sağlık ve Güvenlik Birimi ve Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimi ile İş Sağlığı ve Güvenliği Hizmetlerinin Yürütülmesi için Sağlanacak Şartlar

İşyeri sağlık ve güvenlik birimi

MADDE 10 – (1) İSGB; en az bir işyeri hekimi ile işyerinin tehlike sınıfına uygun belgeye sahip en az bir iş güvenliği uzmanının görevlendirilmesi ile oluşturulur. Bu birimde işveren diğer sağlık personeli de görevlendirebilir.

KANSEROJEN VEYA MUTAJEN MADDELERLE ÇALIŞMALARDA SAĞLIK VE GÜVENLİK ÖNLEMLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK

Sağlık gözetimi

MADDE 16 – (;

a) Çalışanların aşağıdaki durumlarda sağlık gözetimine tabi tutulmalarını sağlar.

(5) İşyerinde, sağlık hizmeti sunucuları veya işyeri hekimi tarafından kanserojen veya mutajen maddelere maruziyet nedeniyle oluştuğu ön tanısı konulan tüm kanser vakaları 6331 sayılı Kanunun 14 üncü maddesi uyarınca ilgili kurum ve kuruluşlara bildirilir.

ASBESTLE ÇALIŞMALARDA SAĞLIK VE GÜVENLİK ÖNLEMLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK

(25.01.2013 tarihli ve 28539 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

Sağlık gözetimi

MADDE 16 – (1) Çalışanlar aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurularak sağlık gözetimine tabi tutulur.

a) Bu Yönetmelik kapsamındaki işleri ilk defa yapacak kişinin, önce işyeri hekimi tarafından genel sağlık durumu değerlendirilir ve Ek-I'de belirtildiği şekilde, özellikle solunum sistemi muayeneleri başta olmak üzere genel sistemik fizik muayene ile diğer tetkik ve kontrolleri yapılır. İşyeri hekimi, risk değerlendirmesi ve ölçüm sonuçlarını dikkate alarak çalışanların sağlık durumlarını değerlendirir ve değerlendirme sonucuna göre akciğer radyografilerini uygun sürelerle tekrarlar, bu süre 2 yılı aşamaz.

Ulusal Düzenlemeler

- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
- ✓ Çalışma Gücü Ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği (11.10.2008 tarih ve 27021 sayılı Resmi Gazete) (22/01/2011 tarihli ve 27823 sayılı "Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik")
- ✓ Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunun Görev, Yetki, Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik (11.10.2008 tarih ve 27021 sayılı Resmi Gazete)
- ✓ Genelge 2012/35 SGK
- ✓ Genelge 2011 /49 SGK (2012/35 genelge ile değişiklik)
- ✓ Genelge 2011 / 50...vb

TOZLA MÜCADELE YÖNETMELİĞİ
Tozdan Korunmada Sağlık Gözetimi

- Çalışanların sağlık gözetimi; risk değerlendirmesi, aralıklarla yapılan toz ölçüm sonuçları ve tozun cinsi dikkate alınarak işyeri hekimince belirlenen sıklıkta tekrarlanır ve her çalışan için sağlık kaydı tutulur.
- İşe Giriş / Periyodik Muayene Formu
- Periyodik sağlık muayenelerinde “Pnömokonyoz Tanı Şeması” dikkate alınır
- İşyeri hekimi, çalışanın maruziyetinin sona ermesinden sonra da yapılması gereken sağlık değerlendirmesi ile ilgili bilgi vermesi - sağlık gözetiminin devam etmesi gereken süreyi belirlemesi
- Çalışan veya işveren sağlık muayenesi ve tetkiklerinin yeniden yapılmasını isteme hakkına sahiptir.

ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
PNÖMOKONYOZ TANI ŞEMASI

İşyeri ortamında toza maruziyet öyküsü VAR*	SEMPTOM VE BULGU	PA AKÇİĞER GRAFİSİNDE PATOLOJİ	SOLUNUM FONKSİYON TESTLERİNDE PATOLOJİ	YAPILACAK İŞLEM
	VAR / YOK	+ VAR/ŞÜPHELİ**	+ VAR / YOK	Meslek hastalığı tanısı koymaya yetkili hastanelere sevkinin sağlanması ***
	VAR / YOK	+ YOK	+ VAR	İleri tetkik için göğüs hastalıkları kliniği olan ikinci basamak sağlık kuruluşuna sevkinin sağlanması
	VAR / YOK	+ YOK	+ YOK	Pnömokonyoz ile İlgili pataloji yok (Periyodik muayenelere devam edilmesi)

Akciğer radyografilerinin değerlendirilmesi

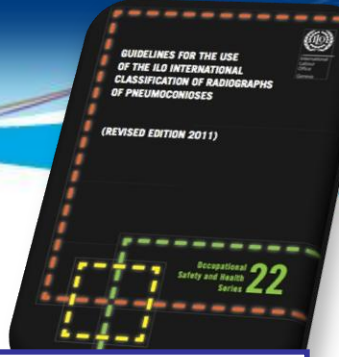

- Uygun standartlarda akciğer radyografileri çekimi
- Asbest ve türleri, kuvars içeren tozların bulunabileceği işyerlerinde okuyucular tarafından değerlendirme
- Nihai sonuçların işverene yazılı bildirilmesi
- akciğer radyografisi işyeri hekimi tarafından maruz kalınan tozun özellikleri de dikkate alınarak değerlendirilir. İhtiyaç duyulması halinde ileri tetkik ve değerlendirme için, okuyucuya gönderilebilir

0. Kategori	**0/-**	**0/0**	**0/1**
I. Kategori	**1/0**	**1/1**	**1/2**
II. Kategori	**2/1**	**2/2**	**2/3**
III. Kategori	**3/2**	**3/3**	**3/+**

- Kategori 0 aralıklı muayenelerle takip
- b) Kategori 1 ve üzeri yetkilendirillen sağlık hizmet sunucularına sevk - düzenlediği raporların bir örneği işverene - raporda çalışanla ilgili belirtilen çalışma koşulları sağlanır.